

PROGRAMUL

Partidului Verde Ecologist □

I. PREAMBUL

Continuă criza ecologică mondială. Con-statăm caracterul limitat și epuizarea galopantă a resurse-lor naturale, stocarea nestăvilită a deșeurilor, dispariția a numeroase specii de plante și animale, efectul de seră și lizarea stratului de ozon, transformarea treptată a râurilor, mărilor și oceanului planetar în locuri de revărsare a de-șeurilor industriale și menajere, degradarea intensă a solu-rilor, toate acestea periclitând nu numai mediul înconjurător, ci și existența omului ca specie biologică.

Deosebit de acută este situația ecologică în Republica Moldova, unde s-au făcut intervenții antropogene fără precedent în mediul na-tural: s-au distrus complet stepele, pășunile, luncile, s-au defrișat pădurile, au fost arate pantele abrupte, au fost extinse exagerat spațiile pentru culturi prăsitoare în detri-mentul celor compacte, s-au extins imense stocuri de deșeuri degra-dante. Toate acestea au dus la degradarea solurilor, bogă-ția principală a țării, con-tinuă poluarea apei și a aerului, ceea ce a dus la apariția diverselor maladii, anomaliu, creșterea morbidității a mortalității infantile, reducerea longevității vieții etc. Toate acestea au determinat nașterea unei puternice mișcări ecologice care urmărește scopul de a salva omenirea de o catastrofă ecologică. A devenit un imperativ restructurarea profundă a sistemului de gospodărire și necesitatea fondării unui partid ecologist care să aibă drept obiectiv ecologizarea tuturor sferelor de activitate a omului, stoparea proceselor eco-logice negative.

Pornind de la legile obiective ale evoluției naturii și sem-nificația valorilor general-umane, politica ecologică a par-tidului dezaprobă dogmele politice sau considerentele de conjunctură, apreciind mediul înconjurător și ființa umană drept componente integrale ale naturii. Viața umană se în-cadrează în ciclurile biosferice, pe când civilizația, în spe-cial, procesul tehnico-științific extensiv și dereglarea echi-librului natural acționează negativ, direct

sau indirect, asupra omului.

PVE susține creșterea cantitativă și calitativă a producției în măsura în care ea nu implică, la rândul său, creșteri ne-săbuite de consumuri de energie și materii prime. Preferăm un sistem economic orientat spre necesitățile vitale fundamentale ale omului, sistem care să contribuie la edificarea unei societăți democratice, în care oamenii să dea dovadă de o conștiințiozitate superioară în ceea ce privește relațiile cu natura. PVE, ca formațiune politică, promovează dezvoltarea durabilă a societății ce respectă drepturile omului și este constituit pe valorile responsabilității față de mediu, ale libertății, justiției, diversității și non-violenței.

PVE a fost constituit în anii 90 al secolului trecut drept răspuns al mișcărilor social-politice înregistrate în lume. Drept răspuns la necesitățile implementării principiilor dezvoltării durabile a Republicii Moldova s-a constituit Partidul Ecologist "Alianța Verde" din Moldova, care pe parcursul activității social-politice, transformându-se în Partidul Verde, s-a călit, încercând diferite variante de colaborare politică, melitând pentru aderarea la comunitatea europeană liberă, democratică și socială, echitabilă și durabilă din punct de vedere al mediului și apărând drepturile omului și ale cetățeanului, solidaritatea, stabilitatea și dreptul fiecărui individ de a-și conduce propria viață.

Pe fundalul agravării situației social-economice și acutizării problemelor ecologice se fac auzite puncte de vedere referitoare la inoportunitatea abordării problemelor ecologice. Falsitatea și caracterul demagogic și dăunător al asemenea afirmații a fost demonstrată în numărâte rânduri de țările înalt dezvoltate, îndeosebi cele din Comunitatea Europeană. PVE demonstrează că fără ecologizarea tuturor activităților, fără fundamentul ecologic al tuturor programelor economice este imposibilă orice dezvoltare economică prosperă, program social și uman de durată. Pentru a îndrepta de urgență această stare de lucruri se impune unirea tuturor forțelor democratice din țară pentru a nu admite la putere guvernările autocrate, incapabile să continue reformele democratice și să transforme Republica Moldova într-un stat de drept. În aceste circumstanțe este necesar să ne unim eforturile, să consolidăm rândurile PVE, pe făgașul activității în cadrul Partidului Verde European, să atragem în acțiunile noastre noi forțe din rândurile partidelor și mișcărilor social-politice, a ONG-urilor de orientare europeană, îndeosebi cele orientate la protecția mediului înconjurător. Drept ideal suprem al PVE este dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova în baza Strategiei Dezvoltării Durabile (Moldova XXI) și transformarea ei într-un stat ecologist, țară verde, suverană, liberă, civilizată, cu un popor sănătos, cu o viață decentă, demnă de un popor european cu aspirații europene.

II. PVE în familia politică a verzilor europeni și globali

PVE este o formațiune politică liber creată de cetățeni-patrioți ai Republicii Moldova, care pledează pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova, coeziune interetnică, democrație și respectarea drepturilor omului, folosind modelele naturiste și practica partidelor verzi care se bucură de succes. Reprezentăm o organizație a cetățenilor conștienți politic, al căror patriotism se manifestă, prin atitudinea grijulie față de tot ce este viu, prin muncă permanentă întru binele poporului și al țării. Exprimăm aspirațiile majorității cetățenilor Republicii Moldovei, ale tuturor grupurilor sociale și naționale din Moldova, promovând principiul echității sociale și al șanselor egale pentru toți. Milităm pentru orientarea activității guvernanților pentru bunăstarea țării și populației ei, precum și păstrarea condițiilor mediului înconjurător. PVE promovează dezvoltarea durabilă, afirmarea și prosperarea Republicii Moldova, crearea condițiilor pentru formarea unei societăți democratice, dezvoltarea unei economii puternice, libere, social orientate și ecologic fundamentate.

PVE, prin esență, valori, principii, organizare și acțiuni reprezintă un membru al Partidului Verde European și a verzilor mondiali. Fiind formațiune politică de orientare democratică și de susținere a tuturor păturilor sociale cu drepturi depline printre alte partide politice, PV colaborează în permanență și prin toate mijloacele accesibile cu alte partide de orientare democratică și este deschis pentru dialog, colaborare și conlucrare cu formațiunile politice din spațiul european.

Situația actuală din Moldova și sarcinile Partidului Ecologist

Republica Moldova continuă să poarte povara problemelor social-economice și ecologice dificile, majoritatea populației aflându-se la limita sărăciei. Continuă stratificarea socială excesivă care constituie o sursă permanentă de tensiuni, ce pun în pericol echilibrul social. Se aprofundează acțiunile corupționiste și birocratice care periclitizează funcționalitatea normală a statului. Reducerea numărului locurilor de muncă și exodul masiv al populației apte de muncă adâncesc decalajul dintre păturile sociale și reduc potențialul economic al țării. Șomajul și lipsa perspectivelor de angajare provoacă degradarea morală și spirituală a populației, reduc speranța în viață nu numai a populației mature dar și a generațiilor tinere, ceea ce se agravează prin reducerea natalității, sporirea morbidității, îmbătrânirea națiunii și afectarea fondului genetic.

Agravarea situației social-politice pe fundalul înrăutățirii stării mediului înconjurător reprezintă rezultatul incompetenței, iresponsabilității, lipsei de voință politică și comiterea erorilor ecologice grave. Pe fundalul problemelor acumulate PVE reprezintă unica forță politică capabilă de a propune societății o cale nouă, fundamentată atât din punct de vedere ecologic, cât și social-economic, oferind un viitor verde pentru Moldova. Suntem capabili de a elabora și aplica politici competente și eficiente pentru eradicarea sărăciei, curmarea corupției, edificarea unei economii competitive bazate pe condițiile adecvate de mediu și pe protecția socială a populației.

III. Principiile fundamentale

Principiile care asigură cadrul acțiunilor politice a PVE pot fi definite ca:

Responsabilitate față de mediu

Societatea depinde de resursele ecologice și de starea planetei, iar noi suportăm o obligație supremă față de generațiile viitoare pentru a proteja această moștenire. PVE melitează pentru stăvilirea problemelor globale de mediu prin utilizarea durabilă a resurselor renovabile și gospodărirea judicioasă a resurselor ne-renovabile.

Modelul contemporan de producție, consum și comerț contribuie la pauperizarea continuă a majorității locuitorilor planetei și provoacă o gravă degradare a mediului. Provocarea politică fundamentală constă în reorientarea politicilor economice și comerciale spre deservirea obiectivelor sociale și de mediu și nu doar a indicilor economici. Răspunsul nostru este dezvoltarea durabilă, ce integrează obiectivele sociale, economice și de mediu spre beneficiul tuturor, care poate fi realizată doar printr-o cooperare pentru a depăși contradicția dintre interesele economice și în dezvoltare cu cele ecologice și de păstrare a mediului înconjurător. Întru soluționarea tuturor problemelor PVE aplică principiul preventive, fiind împotriva

potențialelor amenințări pentru sănătatea populației sau bunăstarea mediului. Aceasta se referă la toate domeniile - pace, energie, alimentație și agricultură, științe biologice, transport, tehnologie, medicină - deciziile și acțiunile trebuie să urmeze în mod sistematic opțiunea cea mai puțin dăunătoare.

Autonomie individuală

PVE consideră că toți oamenii - indiferent de sex, vârstă sau identitate, origine etnică sau handicap - au dreptul de a face propriile lor alegeri, de a se exprima în mod liber și de a-și modela propriile lor vieți. Această libertate nu se referă exclusiv la posesii materiale, ea include dimensiunile sociale, culturale, intelectuale și spirituale ale vieții oamenilor. Aceste drepturi inalienabile trebuie să fie garantate prin lege și învățate în școli ca fundații de bază ale societății. Ele trebuie realizate prin acordarea de posibilități oamenilor, prin oportunitatea ca toate femeile și toți bărbații să-și câștige traiul pentru ei înșiși și pentru familiile lor și, dacă e necesar, prin susținere socială și materială, suficientă pentru a duce o viață demnă și pentru a participa pe deplin în cadrul societății. Milităm pentru aceste deziderate, propunând solidaritate, educație, dezvoltare, cooperare și protecție față de violență, orice tip de discriminare.

Credința noastră în democrație se bazează pe recunoașterea mutuală a tuturor persoanelor ca egale. Pentru a încuraja un nivel maxim de angajament, procesele politice și de luare a deciziilor trebuie să fie democratice, extensive, transparente și pe deplin accesibile într-un mod facil cetățenilor simpli. PVE cere să gândim întotdeauna în mod global, chiar și când acționăm local, asigurând cel mai ridicat nivel de implicare al cetățenilor și luând în considerare opiniile majorităților, respectând diferențele minorităților, acordându-le o atenție și o protecție corespunzătoare. Noi fortificăm democrația la niveluri locale, regionale, naționale și supranaționale, întărind responsabilitatea democratică și răspunderea instituțiilor guvernamentale.

PVE promovează justiția socială, egalitatea între sexe, justiția între generații, excluzând contradicția dintre ele și asigurând acces la resursele publice vitale: educație, muncă și participare democratică și egalitatea între sexe.

Diversitatea umană are multe dimensiuni: reprezentare pe sexe, socială, culturală, spirituală, filozofică, religioasă, lingvistică, economică, etnică, sexuală, regională. Acestea pot fi exprimate de către indivizi sau de către grupuri sociale. Prețuind această diversitate, considerăm că ea nu poate fi utilizată ca pretext pentru a pune la îndoială drepturile universale ale omului, care necesită recunoaștere, respect și înțelegere mutuală și protecție activă.

Non-violența

Non-violența constituie o parte cheie a profilului filozofic al partidelor ecologiste și condiționează abordarea de către noi a tuturor problemelor. Nici o soluție de durată la orice conflict între indivizi, grupuri sociale sau state nu poate fi impusă cu forța. Un principiu verde fundamental este că mijloacele folosite pentru realizarea unui obiectiv trebuie să fie compatibile cu obiectivul însuși.

Violența nu este doar fizică. Acțiunile oamenilor și structurile economice globale pot depreda oamenii de drepturile lor și pot exacerba in justiția socială. Pentru a elimina pauperitatea, ca cea mai sinistă formă de violență PVE promovează principiile echității economice și plasează securitatea și traiul oamenilor pentru protejarea drepturilor omului. Suntem convinși că folosirea forțelor armate ori polițienești ca o strategie izolată nu poate avea succes pe termen lung.

Ca partid verde, suntem împotriva tuturor blocurilor militare și militarizărilor de orice gen, precum și prezenței forțelor străine pe teritoriul republicii. Milităm pentru retragerea necondiționată a trupelor militare rusești de pe teritoriul Republicii Moldova și ne expunem pentru lichidarea arsenalelor de muniții de la Covbasna. Recunoaștem că oricând există o amenințare de violență în masă împotriva civililor, când dispunerea de forțe militare de menținere a păcii poate fi justificată ca o măsură de prevenire. Recunoaștem faptul că valorile responsabilității față de mediu, ale libertății, justiției și non-violenței sunt interdependente și inseparabile, ceea ce determină orientarea acțiunilor noastre spre dezvoltarea durabilă socială, culturală, economică și de mediu.

IV. □ Economia și încadrarea în câmpul muncii

Criza actualului sistem economic

Revoluția tehnico-științifică, devenind simbol al secolului al XX-lea, a extins considerabil posibilitățile de folosire excesivă a resurselor naturale și a sporit capacitatea productivă a omului. Impactul omului asupra naturii are, la bază dorința acestuia de a atinge anumite scopuri care nu întotdeauna coincid cu posibilitățile de refacere a biosferei. Pe parcursul unei scurte perioade geologice, omul, împreună cu tehnologiile create de el, a accelerat puternic migrațiunea biogenică a elementelor, astfel încât circuitele naturale de substanțe nu mai au puterea de a transforma numeroasele fluxuri de substanțe nocive. Continuă adâncirea contradicțiilor dintre om și elementele biosferei, ceea ce duce la criza ecologică mondială care amenință existența societății contemporane, capătând un caracter ireparabil. Baza biologică a vieții este periclitată de poluarea puternică a mediului înconjurător de către centrele nucleare-electrice, stocurile de deșeuri, experimentarea și aplicarea forțată a mai multor tipuri de biocide și de risipa nemiloasă a resurselor materiale, ceea ce duce, inevitabil, la dereglarea proceselor vitale pe Pământ.

Politica economică bazată pe principii ecologice

Partidul va gândi global și va acționa local pentru combaterea fermă a spolierii naturii și va sprijini ecologizarea tuturor acțiunilor întreprinse de om, ceea ce va permite, crearea unui sistem economic care să țină cont de necesitățile tuturor generațiilor, de ocrotirea naturii și folosirea rațională a bogățiilor ei. Dorim o societate în care relațiile producție-consum, producător-beneficiar, unde dezvoltarea, perfecționarea și folosirea tehnologiilor noi ar deveni o cauză a fiecărui membru al ei. Ne exprimăm împotriva creșterii extensive a producției, îndeosebi atunci când aceasta este legată de creșterea consumurilor de energie și materii prime pe unitate de produs.   Partidul va urmări, în activitatea sa, următoarele scopuri ecologice:

- PVE militează pentru ajutor și suport de stat pentru orice activitate economică avînd ca obiectiv producerea de bunuri și oferirea de servicii pentru populație, reducînd numărul de taxe, impozite și mărirea lor;
  - PVE va minimiza intervenția statului în activitățile economice;
  - Vom aprofunda reforma în agricultură prin susținerea agriculturii ecologice;
  - Vom relansa ramurile industriei naționale prin prin implementarea largă a surselor regenerabile de energie;
  - PVE optează pentru monitorizarea și reducerea birocrăției în întreaga economie.
-
- Producția de obiective industriale de uz îndelungat și ușor recondiționabil;

- Asigurarea de consumuri judicioase de energie și materii prime;
- Refolosirea produselor naturale și reciclarea lor;
- Excluderea din circuitul productiv al produselor și proceselor care duc la dereglarea echilibrului ecologic, periclitând sănătatea și viața omului;
- Reciclarea deșeurilor și produselor utilizate;
- Elaborarea și perfecționarea legislației de mediu și gospodăririi judicioase a resurselor naturale în baza expertizării ecologice riguroase a tuturor proiectelor elaborate.
- Vom promova reforma teritorial-administrativă prin revenirea la regiuni teritorial-geografice mari, care întruchipează ecosistemele naturale și pot asigura randamentul economic și social maximal;
- Vom favoriza decentralizarea puterii și fortifica administrația publică locală, prin stabilirea
  - tuturor surselor financiare de formare a bugetelor locale din teritoriu și doar completarea lor de bugetul de stat.
  - PVE optează pentru o colectare treptată, pe decursul întregului an, a taxelor și impozitelor în vigoare, admitând scutirea de taxe a imobilelor și terenurilor sub o anumită suprafață și valoare;

Sprrijinim toate acțiunile care vizează îmbunătățirea situației sociale a populației, îmbunătățirea în continuare a tehnologiilor, spre binele omului; protejarea naturii și a bazei biologice a vieții; facilitarea cercetărilor științifice în această direcție; aprovizionarea populației cu bunuri de consum și creșterea gradului de servicii sociale către populație. Aceste deziderate nu se pot realiza decât prin democratizarea tuturor sferelor vieții și cu sprijinul activ al populației. Politica ecologică a partidului, bazată pe solidaritate și democrație poate contribui la o schimbare radicală a psihologiei de consum, la ecologizarea conștiinței umane și schimbarea raportului om-natură în favoarea potențării capacității de refacere a naturii și de ocrotire a acesteia. Trecerea la un nou sistem economic prin ecologizarea conștiinței și a tuturor domeniilor de activitate este indisolubil legată de buna gospodărire a tuturor activităților.

Economia de orientare durabilă și socială

Ecologiștii prezintă un punct de vedere alternativ vizavi de un astfel de sistem economic în care statul controlează procesul de muncă, produsul finit și condițiile de viață ale poporului, fără a le garanta. Ne pronunțăm pentru schimbarea fundamentală a gândirii mioape care nu urmărește decât rezultate economice obținute imediat, cu orice preț. Așezăm la baza efortului de restructurare a sferelor economică, politică și culturală, conștientizând faptul că ne confruntăm cu fenomene care ar putea duce, treptat, la dispariția vieții ca formă de mișcare a materiei, cât și ecologizării tuturor domeniilor de activitate. Sprijinim modelele de unități mici și mijlocii, îmbinarea armonioasă a acestora cu întreprinderi mari, descentralizarea și eliminarea oricărui dictat de indicatori economici rigizi. Cerem o amplasare judicioasă a unităților

economice în funcție de specificul regiunii și o evidență ecologică riguroasă care să prevadă recuperarea tuturor prejudiciilor cauzate de anumite produse industriale sau agricole, procedându-se la suspendarea temporară sau definitivă a activității unităților care poluează natura, promovând principiul „poluantul plătește”.

Resursele umane și tehnologiile

Nivelul de dezvoltare tehnologică determină condiția ecologică a societății. Aplicarea nejudicioasă a tehnologiilor moderne agravează substanțial situația ecologică și condițiile de muncă ale populației. PV optează pentru dezvoltarea și implementarea largă a tehnologiilor moderne, care contribuie la ameliorarea condițiilor de muncă și economisirea resurselor naturale, dar nu putem accepta extinderea suprafețelor ocupate de organisme modificate genetic, construcția stațiilor atomo-electrice bazate pe tehnologii învechite, chimizarea necontrolată a agriculturii precum și a tehnologiilor care catalizează fenomenele de schimbare a climei. Ecologiștii se pronunță pentru:

- PVE militează pentru armonizarea legislației de mediu la cea europeană, acționând în direcția asanării morale a societății prin introducerea conceptului de eco-moralitate;
- Vom asigura dezvoltarea prosperă a economiei doar respectând cerințele de protecție a mediului înconjurător.
- Efectuarea unei expertize ecologice riguroase a tuturor proiectelor și tehnologiilor noi;
- Îmbunătățirea condițiilor de muncă prin aplicarea acestor tehnologii;
- Excluderea activității productive pe schimburi și garantarea protecției muncii.

Energetica

Progresul tehnic a oferit și oferă în continuare posibilități de elaborare de noi procedee de producere a energiei, în special, în țările dezvoltate, cărora le revin 85 la sută din consumul de energie realizată pe plan mondial. O importantă sursă de energie au devenit centralele nucleare-electrice care s-au construit intens, în ultimele decenii fără a se ține însă cont de urmările, ce le pot avea în special în țările cu tehnologii depășite. Consumurile nelimitate de energie duc la epuizarea treptată a resurselor naturale și la distrugerea sistemelor ecologice. Pentru a se aplană un astfel de pericol, se impun următoarele acțiuni:

- Examinarea competentă, la nivel național, a modului de folosire a energiei electrice;
- Elaborarea de noi tehnologii de conservare a energiei;
- Promovarea tehnologiilor de reciclare și re folosire a deșeurilor industriale, materiilor prime, implementarea tehnologiilor performante de obținere a energiei regenerabile;
- Implementarea formelor descentralizate, sprijinirea unităților mici producătoare de energie, în special, a instalațiilor de biogaz, piroliză, a hidrocentralelor mici, a biomasei și de folosire a energiei eoliene.

Agricultura, silvicultura și industria piscicolă

Sporirea nelimitată a producției agricole a conditionat aplicarea tehnologiilor intensive care cer consumuri exagerate de energie și materiale, ceea ce a afectat grav solul și apa. Un efect degradat puternic l-a avut asupra biocenozelor folosirea nejudicioasă a pesticidelor care, pe lângă faptul că au adus la dispariția multor specii de animale și plante, au lovit puternic sănătatea omului. Pentru a se ameliora situația gravă din agricultură, partidul ecologic va acționa pentru:

- Sporirea nivelului de trai și a gradului de civilizație al populației din mediul rural;
- Îmbunătățirea calității produselor agroalimentare prin elaborarea de noi tehnologii care să excludă folosirea excesivă a produselor sintetice și a altor agenți poluanți;
- Creșterea retribuțiilor agricultorilor și cointeresarea lor în realizarea de produse agricole cu conținut minim de nitrați și pesticide;
- Promovarea largă a tehnologiilor de obținere și procesare a produselor agroalimentare ecologice.

În republică, timp de mai mulți ani, s-a manifestat o atitudine sfidătoare față de silvicultură, dar și față de natură care nu și-a pierdut încă capacitatea de a menține viața multor vietăți și echilibrul în biocenozele naturale. Scopul principal este conservarea pădurii ecologic stabile, cu biocenoze naturale specifice anumitor zone. Pornind de la aceasta, se impun următoarele acțiuni:

- Fondarea de noi rezervații științifice și naturale specifice tuturor zonelor din Moldova, a rețelei de parcuri naționale și a carcasei forestiere;
- PV militează pentru scutirea de impozit funciar a țăranilor;
- Creșterea responsabilității pentru ocrotirea pădurilor;
- Interzicerea aplicării preparatelor chimice împotriva organismelor dăunătoare, aplicând tehnologiile ecologic inofensive.

Moldova, neavând ieșire directă la mare, sectorul piscicol rămâne la un nivel scăzut de dezvoltare, având în zestre doar câteva lacuri cu un patrimoniu piscicol inferior necesităților de consum. Pe de altă parte, tehnologiile depășite aplicate în piscicultură, cât și, braconajul deșănțat, trezesc neliniștea populației și în special, a ecologiștilor. Pornind de la aceasta, vom acționa pentru:

- Extinderea și ocrotirea heleșteelor amplasate de-a lungul râurilor mici din republică;
- Educația populației republicii în spiritul bunei gospodării a fondului piscicol;
- Modernizarea uneltelor de pescuit și ridicarea pe o treaptă superioară a pisciculturii, în ansamblu;
- Combaterea braconajului în zonele piscicole cu regim de pescuit interzis;
- Instituirea unui control drastic asupra activității Societății Vânătorilor și Pescarilor din Moldova.

Planificarea teritorială (spațială) și politică de amplasare a unităților economice

Dezvoltarea extensivă a economiei, concentrarea exagerată a întreprinderilor industriale și centrelor urbane ca părți componente care au agravat criza ecologică, condiționează creșterea distanțelor care despart unitățile economice de zonele de locuit, dezvoltarea rapidă a traficului și creșterea numărului de accidente rutiere, ofensiva "junglei de beton". Toate acestea au repercusiuni grave asupra omului și mediului înconjurător. Pentru ameliorarea situației creată, ecologiștii propun ca, la stabilirea direcțiilor de dezvoltare a localităților, să se țină cont de următoarele:

- Dezvoltarea orașelor să se desfășoare în strânsă concordanță cu tradițiile populației, particularitățile geografice, climatice și seismice ale localităților;
- Aplicarea și promovarea unor soluții arhitectonice compatibile cu valorile umane, sociale și naturale, limitarea construcțiilor de blocuri de locuit;
- Conservarea și restaurarea zonelor istorice ale centrelor urbane;
- Limitarea și interzicerea distrugerii și demolării clădirilor vechi cu grad scăzut de degradare;
- Conservarea și creșterea numărului de grădini publice mici, lărgirea spațiilor verzi pe perimetrul orașelor și satelor;
- Folosirea largă a transporturilor cu tracțiune electrică, acordându-se prioritate traficului feroviar față de cel rutier;
- Aplicarea pe scară largă a noi tehnologii și vehicule care contribuie la reducerea zgomotului și poluării mediului înconjurător;
- Stimularea ciclismului ca mijloc de locomoție, adaptarea arterelor rutiere practicării în

mai mare măsură a ciclismului;

- Lărgirea trotuarelor, amenajarea de pasaje pietonale subterane la intersecțiile străzilor supraaglomerate;
- Reducerea zgomotului prin folosirea de motoare silențioase, atenuarea traficului pe timp de noapte, folosirea de geamuri protectoare de zgomot, reducerea traficului urban și limitarea vitezelor.

V. OMUL, SOCIETATEA, STATUL

Democrația și drepturile omului

Se impune crearea unui stat bazat pe dreptul omului la autodeterminare, conform conștiinței acestuia. Numai respectarea strictă a legilor adoptate poate scoate din impas societatea umană. Aceste legi sunt menite să apere drepturile omului, reglementând atitudinea acestuia față de mediul înconjurător. Pornind de la aceasta vom acționa pentru:

- respectarea principiilor Declarației Universale asupra Drepturilor Omului;
- popularizarea legilor ecologice și informarea operativă și obiectivă a cetățenilor asupra situației ecologice;

Dreptate socială

Considerăm că ordinea economică și dreptatea socială sunt inseparabile. Dezvoltarea economică de durată presupune asigurarea condițiilor de muncă și a nivelului decent de trai, a protecției sociale, sporirii bunăstării și a calității vieții. Considerăm că statul și companiile private trebuie să-i asigure fiecărui cetățean oportunități pe piața muncii, stabilitate în serviciu și un salariu decent. Statul trebuie să garanteze echivalența și echitatea prestațiilor din piața muncii, asigurând stimularea responsabilității și solidarității civice, corelarea echitabilă a contribuției salariaților și a patronatului la constituirea fondului de asigurări sociale, crearea resurselor alternative de finanțare a cheltuielilor de asigurări sociale, dezvoltarea și diversificarea prestațiilor și serviciilor sociale, facilitarea angajării în câmpul muncii a categoriilor de populație

socialmente vulnerabile prin intermediul unor mecanisme legislative și instituționale.

Integritatea teritorială

PVE optează pentru principiul constituțional privind caracterul unitar și indivizibil al statului. Pentru restabilirea legalității și ordinii de drept pe întreg teritoriul Republicii Moldova este necesară utilizarea tuturor acțiunilor politice, beneficiind de sprijinul și participarea organismelor internaționale și în primul rând a statelor vecine. Unitatea teritorială presupune și autonomia locală adecvată, care include și distribuirea complementară a puterii între autoritățile centrale și cele locale. Autorităților centrale nu trebuie să li se atribuie sarcini care pot fi rezolvate adecvat de autoritățile locale, asigurând binele comun.

PVE pledează pentru aplicarea normelor dreptului internațional și a instrumentelor juridice internaționale pentru soluționarea problemei transnistrene.

Rolul administrației publice locale

Edificarea statului ecologist este de neconceput fără asigurarea dezvoltării durabile la nivel local, adică a teritoriilor, considerând administrațiile publice locale ca o manifestare a democrației. Anume la acest nivel, cetățenii pot participa la gestionarea treburilor publice spre binele lui personal și al comunității. PVE se pronunță în favoarea descentralizării puterii, melitând pentru constituirea administrației locale cu un spirit activ de inițiativă, capabilă să schimbe în bine viața oamenilor. Totodată, vom combate tendințele de formare a organelor administrative care vor soluționa doar probleme de rutina sau manifestările de birocratism. Vom dezaproba tendințele autonomiste bazate pe criterii etnice, îndeosebi a celor susținute din exteriorul țării.

Drepturile copiilor și tineretului

Ritmul alert al vieții nu permite părinților să acorde atenția cuvenită copiilor și tineretului, ceea ce cauzează degradarea rapidă a noilor generații. Actualmente se manifestă factori care influențează negativ asupra dezvoltării normale a copiilor și tineretului. Cei mai presanți dintre

aceștia sunt: alcoolismul, consumul de stupefiante, precum și influența negativă a ideologiei comuniste care a avut drept consecință faptul că noile generații nu au fost educate în spiritul unei atitudini corecte față de muncă, dând dovadă de anumite cerințe în comportament și nu simt nevoia de a urmări un ideal mai bine ancorat pe realitate. Ne revine datoria de a schimba radical atitudinea celor maturi față de copii și tineret, militând pentru:

- Sporirea responsabilității părinților și pedagogilor pentru creșterea și educația noilor generații;
- Ajutorarea familiilor cu mulți copii;
- Îmbunătățirea condițiilor instructiv-educative în instituțiile preuniversitare și universitare, ceea ce va permite creșterea nivelului de cultură al noilor generații;
- Creșterea nivelului profesionist al corpului didactic în procesul de instruire a copiilor și tineretului;
- Alimentarea copiilor în instituțiile de stat cu produse alimentare naturale autohtone;
- Acordarea atenției susținute folosirii timpului liber de către tineret;
- Atitudinea grijulie față de bătrâni și handicapați.

Cultura

Recunoaștem că cultura reprezintă un element indispensabil, care dă o expresie superioară identității țării și poporului ei. Ea aparține poporului și constituie contribuția noastră la patrimoniul civilizației europene și universale. Limba română, ca un element cultural esențial trebuie protejată prin lege și promovată în toate domeniile vieții sociale. Noi recunoaștem și garantăm dreptul inalienabil al persoanelor aparținând minorităților etnice de a însuși limba oficială și cultura majorității și contribuie la integrarea lor în societatea noastră. Schimbarea în bine a situației ecologice poate interveni în cazul sporirii gradului de civilizație, pentru care e necesară:

- Adoptarea unui program complex de familiarizare a populației cu realizările culturii universale și naționale în toate etapele evoluției umane;
- Stimularea tuturor acțiunilor de renaștere a conștiinței naționale și patriotice;
- Dinamizarea activității instituțiilor de cultură și ONG, urmărindu-se creșterea gradului de civilizație a societății.

Educația

Competitivitatea unei națiuni este determinată de nivelul său de educație, care este un factor decisiv în capacitatea de a-și modela propria viață, care reprezintă o sarcină primordială a politicii partidului și care trebuie să fie realizat în funcție de necesitățile economiei naționale și sistemul educațional. Învățământul reprezintă o prioritate națională și este conceput ca un sistem deschis și democratic, bazat pe valori științifice, culturale și morale, prin îmbinarea factorilor educaționali cum sunt familia, școala, biserica și comunitatea locală și care trebuie să fie bazat pe egalitatea șanselor la educație și diferențierea individuală a performanțelor.

Suntem îngrijorați de indiferența multora, care a devenit definitiv față de istoria neamului și față de mediul înconjurător și resursele naturale. Se cer acțiuni ferme menite să schimbe radical atitudinea omului față de natură, militând pentru:

- Educația membrilor societății în spiritul respectului față de mediul înconjurător și al bunei gospodării a resurselor naturale;
- Creșterea răspunderii omului față de natură prin inițierea acestuia asupra noii concepții despre viață, punând accent pe creșterea gradului de cultură ecologică;
- Participarea dascălilor, părinților și copiilor la conducerea școlii;
- PVE militează pentru susținerea învățământului liceal de doi ani și un sistem de învățământ independent;
- PVE garantează diversificarea permanentă a tuturor opțiunilor la toate stagiile de învățământ, precum și înființarea și dezvoltarea unui sistem de studii vocațional la toate nivelurile;
- PVE optează pentru susținerea materială prin burse și plata taxelor școlare și pentru încurajarea inițiativei private.
- Stimularea activității social-politice a studenților și elevilor, acordându-se o atenție deosebită creșterii culturii generale și protecției mediului înconjurător.

PVE militează pentru aprecierea înaltă a intelectualității, urmărind stimularea și angajarea continuă a acestuia în procesul de transformări economico-sociale, edificând un stat verde, ecologic, și optând pentru instituirea emblematicii verzi printre rândurile tineretului studios, care îmbrățișează activitățile ecologice.

Sănătatea și mediul

Omul ca specie biologică superioară are menirea de a ocroti ceea ce a creat natura, însă, nefiind educat în acest spirit, el consideră totalitatea de bunuri materiale, care îl înconjoară drept un obiectiv de exploatare în interesul sau personal. Aceasta reflectă relațiile om-natură, omul având o atitudine utilitară față de mediul înconjurător. Aplicarea unor tehnologii neadecvate a dat naștere la fenomene care afectează puternic sănătatea omului. A crescut numărul de maladii, o bună parte fiind condiționate de poluarea mediului. E în curs de scădere longevitatea vieții, noi situându-ne, la acest indicator, pe una din cele mai inferioare trepte pe plan european. Un rol important revine sănătății publice care are datoria de a informa obiectiv populația asupra actualei stări de lucruri. Se impune elaborarea unui program ecologic în domeniul sănătății, pornindu-se de la conștiința faptului că maladiile cu care se confruntă societatea se datorează condițiilor sociale și mediului necorespunzător. Pornind de la aceasta, vom milita pentru:

- PVE optează pentru un sistem de asigurare a sănătății care să fie gratuit și universal,

asigurând eliminarea birocrăției din serviciul național de sănătate și eficientizând serviciile de sănătate;

- PVE va încuraja dezvoltarea sistemului privat de asigurare a sănătății, motivând și stimulând activitatea pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației.
- Eliminarea cauzelor de poluare a mediului înconjurător prin renunțarea la tehnologii neadecvate care realizează produse cu efect nociv asupra sănătății omului și mediului înconjurător;
- Analizarea competentă a calității produselor alimentare în vederea identificării cantităților de nitrați și de alte substanțe nocive;
- Asigurarea calității corespunzătoare a produselor alimentare dietetice și celor destinate copiilor, urmându-se reducerea conținutului de ingrediente chimice;
- Creșterea răspunderii omului față de propria sa sănătate, accentuând rolul educației fizice a populației de toate vârstele;
- Deschiderea de spitale de dimensiuni mici în mediul urban și rural, în apropierea domiciliului. Folosirea în mai mare măsură, la tratarea bolnavilor, a metodelor populare și reducerea concomitentă a administrării medicamentelor bazate pe compuși chimici;
- Îmbunătățirea statisticii privind starea sănătății populației.

Dreptul la istorie și spiritualitate

Considerăm că puterea politică trebuie să fie exercitată doar în condiții de transparență, de către persoane competente și morale, susținând promovarea oamenilor exclusiv pe criterii de competență și valoare morală. Competența și onorabilitatea guvernanților constituie o condiție esențială pentru stoparea prăbușirii economice și pentru progresul social al Republicii Moldova. Existența unui stat nu este posibilă decât în condițiile prezenței unui spațiu comun adecvat cerințelor omului, tradițiilor istorice și spiritualității poporului. Considerăm că situația ecologică ca factor ce intervine în re-lația om-natură, depinde în mare măsură de spiritualitatea acestuia. Pornind de la aceasta, partidul ecologist cere:

- PVE militează pentru o politică externă de colaborare cu toate țările iubitoare de pace din lume, asigurând o politică de bună înțelegere cu toți vecinii și de securitate regională și globală.
- Recunoașterea drepturilor cuprinse în Declarația Universală asupra Drepturilor Omului;
- Elaborarea și adoptarea de legi care asigură descă-tușarea conștiinței și dezvoltarea multilaterală a personalității umane;
- Crearea de condiții egale pentru activitatea tuturor partidelor, organizațiilor social-politice și obștești, asocia-țiilor religioase, de creație etc.
- PVE militează pentru garantarea tuturor drepturilor legale ale cetățenilor, asigurând
- accesul ne-îngrădit la justiție al tuturor cetățenilor;
- PVE optează pentru un sistem juridic independent în care să fie judecate faptele și nu oamenii, asigurând instituirea unui sistem juridic angajat și competent, care să prevadă și evaluarea calității actului de justiție;
- PVE va asigura o administrație eficientă a justiției, întreprinzând măsuri energice de eradicare a crimei și corupției.

Suntem ferm convinși că toate acțiunile întreprinse în domeniul ecologic trebuie să se înscrie perfect în legită-țile evoluției vieții pe Pământ, care reflectă, evident, o realitate obiectivă. Suntem conștienți de faptul că reprezentăm o parte a naturii și că bunăstarea și sănătatea omului se află într-o strânsă dependență de situația întregii biosfere. Nici o problemă, politică sau economică, nu poate fi solu-ționată în afara biosferei: orice schimbare intervenită în universul material condiționează schimbări corespunzătoare în universul spiritual, și invers.

SUNTEM CHEMATI DE A LE TRANSPUNE ÎN VIATĂ !

ASADAR SĂ NE AJUTE DUMNEZEU !